

OBRтни VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva.

»Obrtni Vestnik«
izhaja
mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu
ter stane celoletno . . . K 12
polletno . . . » 6
posamezna številka . . . » 1

Oficijelno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani“
in „Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“ s sedežem v Laškem trgu
in slovenskih obrtnih društev.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Ponatis dovoljen le z navedbo vira.

Cene inseratom:
 $\frac{1}{32}$ strani pri enkratni objavi
K 6, pri večkratnih objavah
primeren popust.
Za male objave enostopna
petitvrsta K 1.

Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana, Dunajska cesta 20

II. letnik.

V Ljubljani, 1. septembra 1919.

Štev. 11.

Fr. Zelenik:

Zakaj nas hoče Italija odriniti od morja.

To vprašanje si moramo staviti, če si predočimo veliki napor, s katerim poskuša Italija našo Jugoslavijo oropati ne samo Trsta, Istre in Reke, nego tudi Primorja in popolnoma slovanske Dalmacije in njenih otokov. Dalmacija je v resnici ravnolotiko italijanska kot Sibirija, ker tistih par priseljenih italijanov pač ne daje deželi značaja in bi tudi ne mogli govoriti o njih, če bi jih propadla Avstrija ne bila negovala kot kaka stara devica svoje kužke. Le protislovanskemu delovanju bivše Avstrije se moramo zahvaliti, če vpije danes o italijanski Dalmaciji par Italijanov.

Italiji tedaj ne more biti na srcu italijanstvo teh krajev in dežel, Italija jih tudi ne rabi za svoje gospodarstvo, saj jih ne bo mogla naseliti s svojimi gladnimi ljudmi, ker kraško kamenje ne preredi niti svojih starih prebivalcev, ne rabi dalmatinskega vina in olja, ker sama preveč pridelata teh pridelkov in bo le ugonobila ti panogi dalmatinskega gospodarstva. Iz čisto drugih vzrokov hoče Italija Jugoslovane oropati prostega dohoda do morja, hoče uničiti slovenski živelj na obrežju Jadranskega morja, kjer prebiva že nad tisoč let.

Naša bodočnost zahteva, da se seznanimo z vzroki Italije.

Naš narod ne pozna pomena morja, ne pozna njegove važnosti za gospodarsko in politično moč naroda, zato je pa tako ravnodušen, miren in brezbrizen, zato pa ne pozna italijanskih vzrokov in namena, ne nastopa proti italijanski zlobnosti, se ne pripravlja na odpor proti hinavski nakani, ki nas hoče gospodarsko zaslužniti in konečno uničiti. Ne mislimo samo, da so v nevarnosti najboljši in najzavednejši Slovenci, zavedajmo se, da Italijani ogrožajo vso našo bodočnost.

Ob morju smo, na vratih med svet, pa tega ne vemo ceniti. Ne zavedamo se, da je od morja odvisen naš razvoj, naša gospodarska bodočnost. Ne smemo pa šteti narodu v zlo te brezbriznosti, saj ni sam kriv, če ne zna gospodarsko misliti in ne pozna zahtev svoje bodočnosti, saj ga je avstrijska vlada vzgajala le za hlapca in za sužnja, ni hotela njego-

vega razvoja in blagostanja. Duševno samostojen in gospodarsko dobro stoječ narod noče hlapčevati! Nas pa so obsojali v hlapčevanje in zato smo danes dozvetni komaj za strankarsko politiko, se zabavamo nad ostudnimi strankarskimi izbruhi.

Morje ima velikansko privlačno silo, saj hrepenijo po morju vsi narodi. Velika je bila ruska država, velikanska njena moč, ogromno njeno premoženje, toda zadovoljna ruska država ni bila. Kaj je pomagalo Rusiji vse bogastvo, kaj velike plovne reke, kaj Črno morje, kaj vse rodovitne poljane, če pa ni imela prostega dostopa do velikega morja, če ni mogla s svojimi pridelki, s svojim bogastvom nemoteno v svet.

Rusija je prelila reke krvi, žrtvovala milijone junakov, milijarde svojega premoženja, samo da si pribori dostop k širokemu morju. Večstoletno hrepenenje po morju je negovalo veliko mržnjo ruskega naroda do sebičnega Angleža, ki do sedaj še ni privoščil nobenemu narodu gospodarske svobode in razvoja, je rodilo številne vojne s Turčijo, ki je bila v službi tistih, ki se danes nazivljajo z naslovom antanta. Rusija je hotela ključ do morja, hotela je Carigrad. Kdor je gospodar Bospora, je gospodar Rusije, sicer ne politično, pač pa gospodarsko. Danes se hoče antanta sama polastiti Bospora, tega ruskega ključa do morja. Ne mislite, da bo Rusija ostala današnja razvalina, ne, izločila bo iz svojega telesa boljševiski gnoj in vstala bo zopet mogočna Rusija, ne caristična, pač pa slovanska.

Pa pustimo tega našega velikega sorodnika, pogledimo svoje brate Srbe. Ali se še spominjate, s kakim veseljem so pozdravili srbski junaki sinje morje, ko so si v prvi balkanski vojni priborili dostop do njega, kako so od veselja jokali sinovi Srbije, ko so prvič zagledali veličastno morje. K morju je gnala neka sila te junake! Ali se pa tudi spominjate tistega truda in vneme, s katero se je propadla Avstrija trudila, da je Srbijo oropala s krvjo kupljenega dohoda do morja. Spomnite se, kaka žalost je vladala v srbskem narodu, ko je bil ogoljufan v svojih nadah, oropan prostega dohoda do morja, kako je sovražilo srbsko srce tisto Avstrijo, ki je smatrala za svojo nalogo le ubijanje Slovanov. Primerjajte oni zlobni trud in napor Avstrije z današnjim Italije, koja je tekom vojne gostolela o »liberta e cultura«, pa povejte, če vidite kak razloček. Je razloček, ali le ta, da se je Avstriji šlo za majhno Srbijo, Italiji pa se gre za mnogo večjo Jugoslavijo, koje otroci so ob

morju in na morju doma, so nad tisočletni gospodarji stotin kilometrov morskoga obrežja. In te stare gospodarje hoče Italija oropati njihove posesti, njihovega morja!

Hrvatski narod zna veliko bolj ceniti pomen morja. V vsaki številki strokovnih časopisov in tudi v drugih časopisih najdemo vsak hip članke, ki razpravljajo o našem morju, o našem brodarstvu in o naši mornarici. V slovenskem časopisju pa smeš z lučjo iskati pri belem dnevu kaj o našem morju.

Poderimo domače plotove, pogledimo okoli sebe in v daljavo, pustimo za hip strankarske boje, pa premislimo, kaj zahteva bodočnost naša in naših potomcev, potem pa bomo videli svojo nalogo in svoje potrebe.

Predočimo si lego naše države, naše ožje domovine in videli bomo, da se naša država začinja visoko gori v srednji Evropi in neha globoko doli na Balkanu, veže vzhod z zapadom, sever z jugom, ima odprto pot v Orient, po čemer so Nemci toliko hrepeneli. Čez našo državo vodijo svetovne ceste na vse strani sveta, tedaj bo imela naša očetnjava največjo in dobičkanosno vlogo posredovalca, ki že vsled svojega lastnega premoženja zasluži veliko zaupanje.

Predočimo si tudi velikost naše države, njeno prirodno bogastvo, rodovitnost zemlje, žilavost in vstrajnost, delavnost, nepokvarjenost in duševno svežost njenega prebivalstva, pa bomo videli vzroke italijanskega nastopanja. Pomislimo tudi, da bo delaven in podjeten nemški narod navezan na nas, bo moral posluževati se naših prometnih sredstev na jug in na vzhod, bo najboljši in najpoštenjši odjemalec naših pridelkov, mi pa njegovih industrijskih izdelkov. Zapomnimo si in opozarjam vas pri ti priliki, da Francoska in Angleška nočeta nam pomagati s poljedelskimi, obrtnimi in industrijskimi stroji in tudi Amerika čaka, kaj bo kdo ponudil in kdo bo dražje plačal!

Pomislimo pa še posebno, da rabimo v prvi vrsti za sebe svobodno morje, prosto pot v Levanto in naprej. Ne recite mi, da lomim kako frazarijo ali sem se podal na pota fantazije, ne, pogledimo samo, kaj vse potrebuje Levanta, kaj vse moremo in moramo spraviti v svet po morju, pa bodele videli, da se držim še preveč resnične istine.

Levanta je pred vojno uvažala v velikih množinah živila, toda ne iz poljedelske Avstroogrške, nego iz zapadnih industrijskih dežel, kakor krompir in moko(!) iz Francoske(!) sadje, marmelade in biškote iz Angleške, ribje in sočivne konzerve iz Francoske, Angleške, Italije, Portugalske, maslo iz Italije in Danske, mleko in sir iz Švice, Francoske, Italije, Holandske, Angleške itd. Nekaj moke je pač šlo iz Ogrske tudi na daljni vshod.

Sedaj pa pogledajte naše krasne sadonosnike na Štajerskem, spomnite se naše živinoreje in krasno razvitega mlekarstva (lahko računamo v kratki dobi na predvojno višino), vpoštevajte množine našega sočivja, krompirja in fižola, lesa in naše izborne mlinske industrije, preračunajte, prevdarite in potem mi recite, če ne rabimo prostega dostopa do morja, če nismo poklicani, da bi bili največji in najboljši dobavitelji zgoraj navedenih dobrin. Ne rečem, da ne bomo imeli odjemalcev svojim pridelkom, toda boljše prodaj, če lahko izbiraš odjemalca, ker med odjemalcem in odjemalcem je velika razlika.

Vpoštevati tudi moramo, da se bomo v kratkem navadili kmetijske proizvode industrializirati, to se pravi, jih bomo pripravili za konzum vablivejše in pripravnejše.

Od samega poljedelstva Slovenci ne bomo mogli živeti, se bomo morali poprijeti trgovine in industrije in v to rabimo morja, morja in zopet morja. Jugoslavija leži ob morju, ima ogromno blaga, ki mora po morskem poti v svet, Jugoslovan je rojen trgovec in mornar, a sedaj ga hočejo oropati morja. Morski sinovi Dalmatinci bi na svojem morju morali sužnjiti tujcu.

Italija se boji našega poljedelstva, naše živinoreje in drugih panog kmetijskega gospodarstva, boji se naše trgovske sposobnosti in podjetnosti, naše delavnosti in poštenosti, naše konkurence, zato nas pa hoče odriniti od morja, da nam onemogoči izkoriščanje ugodne lege naše domovine, onemogoči gospodarski razvoj in s tem tudi politični, ker politična moč je le otrok gospodarske sile, gospodarskega razvoja. Ne privošči nam dobičkov posredovalne kupčije in donosa morskih pristanišč. Italija bi nas rada zaslužila gospodarsko, da bi delala z nami, kar bi hotela.

To so vzroki italijanskega napora! Pogledimo si sedaj še posledice, če bi se Italiji posrečilo njeno prizadevanje.

Hrvatski poljedelec bi bil s svojimi pridelki navezan le na sever, kjer pa bo nastala velika konkurenca z drugimi poljedelskimi državami, ki so bliže severa ali težijo na severozapad in njegovega odjemalca. Slovenski poljedelec pa tam sploh ne bo imel odjemalca za svoje pridelke, slovenski industrijec bo navezan le na domačega odjemalca, ne bo mogel v svet, slovenski trgovec bo brez velikega dela. Slovenska industrija tudi ne bo mogla brez nepotrebnega in tujega posredovalca dobiti potrebnih prekomorskih surovin.

Ne mislimo samo na danes, morda še na jutri, nego tudi na to, kar bo pozneje. Zato pa tudi ne govoričimo o surovinah iz severa. Kar nimamo doma, to bomo rabili preko morja. Ne mislimo, da bo vedno taka beračija z našo industrijo, da bo vedno tako neznan donos našega poljedelskega dela, nego računajmo vendar s tem, da bomo v kratkem času ustvarili marsikatero lastno industrijo, saj imamo več kot dovolj naravne gonilne sile, dovolj glavnice in tudi mnogo surovin, bodimo prepričani, da bo naš kmetovalec izboljšal svoj obdelovalni način in bo dvignil donos zemlje, ga bo podvojil, potrojil in s tem bo porastlo ne samo naše narodno premoženje, nego tudi potreba velikega izvoza!

Od nas vseh bi bili še na najboljšem Srbi, če dobijo res prosto pot v Solun. Prosto pot do jadranskega morja bi si morali šele pripraviti. Nam pripovedujejo, da nam bodo milostno dovolili pot na morje skozi Split. Tudi blebetajo nekaj, da nam bodo blizu Reke napravili pristanišče. Vse to pa pomeni približno toliko, kot da bi nam ponujali ono zlato, ki je na solncu! Zakaj, pa bi se mi morali izogniti tudi Reki? Mi težimo na Trst, k večjemu na Reko in po naravnih zakonih imamo pravico do teh pristanišč in prej ali slej si je bomo znali pridobiti, na to naj računa antanta in Italija! Nikdar in nikoli se ni dal noben narod trajno zaslužiti. Tisoč let so nas tlačili Nemci, pa nas niso spravili iz sveta, čeravno ni prevečala naroda tista zavest, kot danes. Pa nas hočejo sedaj Italijani potlačiti!?

Rojaki! Dovolj je nad 1000 let robotanja in hlapčevanja, čas je, da postanemo res sami svoji gospodarji. Sram bi nas moralo biti in naši potomci bi nas preklinjali, če bi se mi dali sedaj zaslužniti od tistih, ki si niso mogli priboriti našega morja in naše zemlje s silo svojega orožja, s svojo hrabrostjo, s svojimi drinuti in kanoni največjega kalibra, nego so došli na povabilo tudi jugoslovanskega prebivalstva, so se predstavljali kot odposlanci antante in nosilci svobode. Povsod so govorili: portiamovi la liberta! Toda kakšna je danes ta »liberta«! Preveč krvi je odplavila Gregorčičeva ljubljenska Soča v Jadransko morje, preveč slovenskih solz je popilo sivo kraško kamenje, da bi sedaj davil nezmagalec znanega značaja našega kremenitega Kraševca in Notranjca, dobrosrčni in mili istrski narod ali naše morske junake v Dalmaciji. Sramovali bi se nas naši otroci, če bi mi sedaj tako mirnodušno izpremenili gospodarja in se ne potrudili za politično in gospodarsko neodvisnost in svobodo.

Zagotoviti si moramo prosto pot na morje, sicer Slovenci poginemo. Narod brez morja je narod brez bodočnosti! To velja posebno za nas Slovence!

Črmlanec:

Osemurni delavnik.

Tudi naša država hoče slediti Čehoslovaški in Nemški Avstriji, ter je izdelala načrt zakona o osemurnem delavniku. Razni socialni zakoni so pač posledica vojne, izražajo razpoloženje, ki je nastalo vsled trpljenja tolikih vojnih let, toda vprašanje je, če bodo tudi odgovarjali našemu narodnemu gospodarstvu.

Obrtni stan nikakor ni in ne more biti proti socialnim zakonom, če ga ti ne ubijajo in če jih z amore z ozirom na svoj skrajno težaven gospodarski položaj prenašati.

Avstrija je za časa vojne skrbela za manj imovite sloje s preskrbo cenejših živil, svojemu uradništvu je dovoljevala draginjske doklade, industrijem pa je dojala cene delavce in omogočevala z vojnimi dobavami ogromne dobičke. Le obrtnik, ki je ravno tako občutil draginjo, le ta ni dobil ničesar, le tega država ni podpirala. Pač, nekaj je storila, bodimo pravični in priznajmo, vzela mu je še to malo surovin, kar je morda imel v svoji zalogi, vzela mu je tudi najmanjšo možnost, da bi kaj zaslužil, nalagala pa mu je nova bremena in davke, tlačila ga z raznimi socialno-političnimi odredbami.

Ali bo v naši lastni državi kaj boljše, ne vem, do sedaj še niso našli ne časa ne sredstev da bi pomagali obrtniku z brezobrestnimi ali vsaj z nizko obrestnimi posojili, kakor se to godi na Češkem, pač pa imajo čas za razne načrte in zakone, s katerimi bodo zmanjšali našo pridobitno silo in možnost. 8urni delavnik bi naj veljal tudi za obrtna (rokodelska) podjetja, tedaj tudi v delavnicah, kjer ga niti socialistična Nemška Avstrija ni vpeljala. Nemci niso vpeljali 8urnega delavnika v takem obsegu, kakor se ga hoče pri nas, čeravno je nemška obrt pač vse drugače razvita, kot je naša. Nemško-avstrijska vlada je sicer soc.-demokratična, ali tudi kot taka je prevdarila, kaj je koristno in kaj škodljivo. Pri nas pa najbrže nimajo dalekovidnosti nemške soc.-dem. vlade. Avstrijska industrija in obrt se ne bo borila z začet-

nimi in ustanovnimi težkočami kot naša. Mi nimamo industrije, ne obrti, ustanoviti si moramo šele eno kot drugo, manjka nam tudi izvežbanih delavnih sil, a sedaj prihajajo z omejitvijo delavne svobode in otežkočajo ustvaritev in vpostavitve obrti.

Ali si gospodje soc. politiki ne predstavljajo naših težkoč in posledic svojih zakonov? Ali ne poznajo francoske zgodovine in ne vedo, da je francoska industrija in obrt izgubila svoje dobre postojanke in svoj ugodni položaj na svetovnih tržiščih, posebno pa v Levanti, ravno vsled pretiranih gospodarskih in socialnih zahtev delavstva in države, ki so s tem uničili konkurenčno sposobnost francoske industrije in obrti. Načrte in zakone je lahko izdelavati, lahko je biti socialen v teoriji, toda pomisliti se mora, kakšne posledice bo imela ta teoretična socialnost v praksi.

Radi omejenega prostora ne moremo priobčiti v večjem obsegu zakonskega načrta, navedemo le nekatere točke tega zakonskega načrta.

§ 4. točka 3. določa:

Oblast, označena v § 8. (Obrtne oblasti in nadzorniki ali v pomanjkanju teh, pa občinske oblasti) lahko dovoli na prošnjo podjetja v interesu zagotovitve ljudske oskrbe, da se za posamezna podjetja in delavnice ali na posamezne oddelke podjetja podaljša delavni čas največ na 10 ur dnevno in sicer najdalje 28 dni. Na ponovno utemeljeno prošnjo se sme izdati dovoljenje za podaljšanje delovnega časa, a ne za dlje kot za 13 tednov skupno v enem (koledarskem) letu. To velja tudi za industrijska in obrtna (rokodelska) podjetja, ki delajo sezonski.

Kdor je sestavil ta zakonski načrt, ali hoče onemogočiti obstoj obrti ali pa ne pozna njenih potreb, sicer bi ne mogel povdarjati, da velja ta določba tudi za sezonske obrti. Že samo ta točka kaže zakon v pravi luči in pa mišljenje njegovega očeta. Sezonske obrti, n. pr. stavbena, tesarska, kleparska, vrtnarska itd. pač ne morejo delati po leti in po zimi enako, nego so navezana na čas, so primorana izkoristiti ugoden poletni čas, medtem ko preostaja pozimi premnogo časa za počitek. Vsak otrok ve, da zidar ali vrtnar ne moreta delati pozimi, pozimi ne vesta, kako bi si pregnala dolgčas. Zidar mora delati poleti od rane jutra do poznega večera, pa tudi zasluži. To vem iz lastne izkušnje. Po zakonskem načrtu pa bi ne smel delati dalje časa, bi ne smel zaslužiti na noben način, ker zakon ne bo dovolil. Če bo moral delati res tako, kakor zahteva zakon, tedaj ne bomo imeli tako hitro stanovanj in poceni hiše tudi ne bodo. To je zopet pljunek v skledo mestnega prebivalstva. Z osemurnim delavnikom podpirajo draginjo, ubijajo delavca samega. Manj se dela, dražje je vse in kolikor dražje je življenje, toliko težje izhaja delavec in obrtnik.

Ne s počivanjem, ne z veseljačenjem in pijančevanjem, ne z zabavljanjem, hujskanjem in rovarjenjem bomo odpravili nered in draginjo, nego z energičnim in smotrenim delom ugonobimo draginjo in naše žalostne gospodarske razmere. Poprijeti se moramo dela, dela in zopet dela, ne smemo gledati na uro, nego delati noč in dan, vsak po svojem poklicu in po svojih zmožnostih. Toliko bolj moramo delati, ker nam manjka ne samo strokovne delavne sile, nego delavne sile sploh. Sedaj pa hoče država sama prisiliti v brezdelje teh malo sil, kar jih imamo!

V Nemčiji imajo tudi 8urni delavni čas, toda nemške delavske organizacije so sklenile, da bodo

delali 9 ur, in sicer 8 ur za sebe, deveto uro pa za državo, t. j. zaslužek za to uro dobi država, da bo lažje prenesla bremena, ki jih je naložila nesrečna vojna. Poglejte znak, ne samo domoljubja, nego tudi dalekovidnosti nemškega delavskega ljudstva. V Nemčiji je okoli 15 milijonov industrijskega delavstva. Če zasluži to uro naddela le dve kroni, bo dobila država na dan 30 milijonov kron. V Nemčiji delavstvo vidi, da le z delom zamore popraviti vojne škode, pri nas pa tega ne vidi niti vlada.

V Nemški Avstriji so sklenili tak zakon le za dobo vojne, ker imajo preveč delavnih sil, pa pomanjkanje surovin. Ko bo pa vojna ponehala in bodo prometne razmere normalne in dobavni viri dostopni, pa bodo začeli delati z vsemi silami.

Pri nas pa razni državni sovražni elementi hujskajo, strankarske strasti pa zastrupljajo mišljenje in delovanje, da se medsebojno pobijamo, da bomo zopet rajši podpirali tujca kot pa domačina. Vojska nas ni nič izučila, nič poboljšala.

Ali hočete pospešiti naš gospodarski razvoj z naredbami, ki ubijajo delavoljnost in omejujejo delovno svobodo? Pomislite samo, kakšen vpliv bo imel zakon 8urnega dela na kmečko delavstvo. Pred vojno je vse drlo v mesta in tovarne, zapuščale so cele trume rodno grudo in se podajale v tujino robotat tujcu in ubijati svoje zdravje. Ali mislite morda tudi kmečko ljudstvo osrečiti z 8urnim delavnikom? Potem ga pa še naložite tudi Bogu, potem pa vredite tudi letne čase!

Že industriji onemogočate razvoj in ji podkopavate tla, ji jemljete konkurenčno sposobnost, sedaj pa še hočete malega obrtnika ubiti, kakor bode ubili kmeta, ker ga bode oropali delavstva.

Majhen mojster, ki začne z delom s prvim jutranjim svitom, ki še ni odložil dela, ko se vladni gospodje od dolgega časa že ne veste kam djati, on bo garal in delal, njegov pomočnik in učenec pa bo šel ne na izprehod ali v izobraževališče, nego v gostilno ali kavarno popivat in kvartat. Gospodje, ki hočete biti humani in socialni, pogledajte v delavnice obrtnika pa povprašajte, koliko časa delajo samostojni obrtniki.

Ali bode veselilo mojstra držati in ubijati se z učencem, če mu ne bo smel ničesar zapovedati, če bo po poteku osme delovne ure moral mojster morda sam pospravljati in pometati delavnico. Obrtnik bi se naj mučil z učenjem učenca, koristi pa bi ne smel imeti nobene!

Nismo preroki, ne črnogledi, toda to pa lahko rečemo, da z omejevanjem delavoljnosti, z omejevanjem delavnega časa ne bomo koristili nikomur. Če bomo gledali le na uro, če bomo lenarili, namesto da bi neumorno delali, nas bo tuja konkurenca ubila in v kratkem bomo imeli preveč počitka. Itak že malo kdo dela pošteno, delavstvo poslanja in se nastavlja okoli, dela kot da bi spalo in sedaj pa se naj še ta lenuharski delovni čas skrajša. Nemški delavec dela z vso vnemo, on naredi v polovici časa še enkrat toliko kot naš delavec. Mislim, da italijanski delavec, katerih bomo imeli pri nas zopet več kot bo potrebno, ne bo gledal na uro, nego na zaslužek in bo zopet delal od ranega jutra do poznega večera, samo da bo več zaslužil.

Obrtniki zahtevamo, da ostane 10urni delavni čas, da se onemogoči hujskanje raznim nam samostojnim obrtnikom in naši državi sovražnih elementov,

ki kvarijo lepo in vzajemno razmerje med mojstrom in pomočnikom, ki kužijo že mladinska srca s svojimi zlobnostmi, samo, da nabirajo svojo armado zaslepljenih mas, katerih žulje potem spravljajo v svoje nenasitne malhe.

Mi hočemo dela, hočemo svobodo dela in se ne damo ubijati po zakonih od države, kateri moramo plačevati davke, ki ne bodo majhni.

8urni, ali še krajši delavni čas, naj se vpelje v podjetjih, kjer je težko ali zdravju nevarno delo, da se ščiti delamožnost delavca, v obrtnih delavnicah pa težkega in nevarnega dela ni, tedaj tudi 8urni delavni čas ni na mestu, podpira le lenuharenje, katero je itak že preveč vdomačeno.

Obrtno gibanje.

Izvanredni občni zbor obrtne zadruga za blejsko okolico in Bohinj se je vršil v nedeljo, dne 24. avgusta, na Jesenicah. Zborovanja se je udeležilo jako lepo število obrtnikov iz Bleda, Bohinja, Radovljice in Jesenic, ter kot zastopnik obrtne oblasti okrajni komisar gospod Pezdič in načelnik Zveze obrtnih zadrug tovariš Franchetti. Na dnevnem redu je bila edina točka: Prememba združnih pravil glede razširjenja obrtne zadruga za celi polit. okraj Radovljica. Zadrugi načelnik Franc Jemc pozdravi vse navzoče in otvori zborovanje ob 10. uri dopoldne. Tovariš Franchetti pojasni pomen in namen obrtnih zadrug in nasvetuje, naj se delokrog Blejske obrtne zadruga razširi na cel politični okraj Radovljica, kar se je soglasno sprejelo. Dalje poroča tovariš Franchetti o spremembi pravil, ter se je soglasno sklenilo, da se učna doba določi tri do štiri leta Sprejemnina, ki jo je plačati vajencem, se določi na 10 K in oprostina na 20 K. Zdržni član, ki ne dela brez pomočnikov, ne sme imeti več kakor dva vajenca. Vsak član, ki na novo pristopi k zadrugi, mora plačati 50 K sprejemnine. Da se občevanje članov z zadrugo olajša, se postavijo v Radovljici, na Jesenicah, v Bohinju in v Kranjski gori združni zastopniki, ki bodo vodili pregled združnih članov in pripadnikov, dalje, da bodo sprejemali vajence in z njimi sklepali učne pogodbe, ter da bodo potrjevali delavska izpričevala. Zdržno načelstvo in zanpniki imajo po potrebi od časa do časa skupne seje, v katerih poročajo zaupniki o združnih zadevah. Dalje se bodo ustanovili za posamezne obrti strokovni odseki, ki bodo združnem načelstvu dajali svoje nasvete in predloge. Vsi navzoči obrtniki so pokazali izvanredno zanimanje za preosnovo obrtne zadruga in združno načelstvo se je pooblastilo, da čimpreje izposluje odobritev pravil. Pri točki raznoterosti je tovariš Radič z Jesenic izrazil željo, naj Zveza obrtnih zadrug izposluje pri Trgovski in obrtniški zbornici in pri Uradu za pospeševanje obrti, da bodo obrtniki potom razpečevalnice lahko dobili razne potrebščine, to je usnje, podplate, sukanec itd. Omenil je, da ima Industrijska družba na Jesenicah nastavljenih pet čevljarjev, ki izdelujejo čevlje, ne samo tovarniškimi delavcem in uradnikom, marveč tudi drugim naročnikom in s tem povzročajo neopravičeno konkurenco samostojnim obrtnikom. Družba dobiva podplate po 25 K kg, čevljarji jih morajo plačevati pa po 100 K kg. Tovariš Franchetti je omenil, da ima družba celo enega brivca, ki se obrta ni nikdar učil in izvršuje brez obrtne lista brivsko obrt v tovarni in tudi po pri-

vatnih hišah. Ker obrtniki ne smemo dopuščati, da bi industrijalna podjetja podpirala šušmarje na škodo upravičenih obrtnikov, prosim navzočega zastopnika obrtne oblasti, da v bodoče z največjo energijo nastopi obrtna oblast proti taki neopravičeni konkurenci obrtnikom. Po zborovanju, ki je trpelo do 12. ure, so napravili obrtniki skupen izlet čez Dobravo in Vintgar na Bled. Zadružnemu načelstvu Blejske zadruge, zlasti pa neumornemu zadružnemu načelniku g. Jemcu gre vsa hvala in priznanje za prireditev omenjenega zborovanja, ki bo do gotovo obrodilo obilnega sadu.

Mesarji, klavci in prekajevalci političnega okraja Kranj in Radovljice se vabijo, da se v svrhu ustanovitve strokovne zadruge udeležijo pogovora, ki se bo vršil v torek dne 9. septembra ob 10. uri v gostilni pri Golobu v Kranju. Vsi mesarji naj se v svojem lastnem interesu udeležijo omenjenega posvetovanja.

Zadruga rokodelskih obrtov za Selško dolino v Železnikih ima redne odbore seje vsako prvo nedeljo v mesecu ob 15. uri in se pozivljajo odborniki, da se redno vdeležujejo sej. Če bo potrebna kedaj kaka izredna seja, se bo povabilo odbornike pismeno. Vsi obrtniki, ki se do sedaj še niso javili zadrugi, naj to store nemudoma, kakor tudi naj takoj prijavijo pomočnike in vajence. Najlažje sprejema načelstvo prijave ob sobotah in nedeljah. Vsak član naj izpolnjuje vestno zadružne dolžnosti, vsaj je le za našo skupno korist. — Načelnik Matija Žumer v Železnikih.

Zadruga skup. obrti za sodni okraj Laško je imela svoj občni zbor v Zidanem mostu in je bil izvoljen za načelnika tov. Blaž Zupanc, za podnačelnika tov. J. Berger, v odbor pa tovariši: Miloš Rozin, Ig. Toplak, Iv. Lisac, Emil Sartory, Peter Bauerheim, J. Rumofc, Fr. Kokal in tovarišica Ruska Frankovič. Zaupnika sta J. Dolinšek in Fr. Guček. Občni zbor je izrekel zaupnico in priznanje za neumorno delo v prid slovenskega obrtništva g. dr. Kukovcu, drž. poslancu, tov. Eng. Franchettiju in Blažu Zupancu. Prvima dvema se je sklep občnega zbora sporočil brzojavno. Z zborovanjem so bili vsi tovariši jako zadovoljni, tembolj, ker se je vršilo v šoli in ne v gostilni. — G.

Dopisi.

Pomanjkanje rokodelcev. Vrnil sem se iz vojne in zopet bi rad začel zidarstvo. Inseriral sem v Slovenskih goricah razširjenih časopisih in iskal zidarjev. Ponujal sem popolno oskrbo, prosto stanovanje in dobro hrano ter primerno plačo. Ponudb pa nisem dobil nobenih. Šel sem tedaj osebno iskat zidarjev v Slovenske gorice, kjer poznam na stotine zidarjev in tesarjev, toda, kar sem videl in slišal, me je užalostilo. Veliko jih je pobrala vojna, saj so služili v bivšem 87. celjskem polku, katerega so Habsburgovci nazvali železni, ker je izgubil največ moštva in so ga s harmonikami navduševali in gonili v klavnico. Zato so izgube Slovenskih goric naravnost grozne, ni skoraj hiše, pri kateri bi ne obžalovali žrtve. Kar jih je prišlo domov, delajo po hišah, po dva ali trije skupaj in zaslužijo dnevno od 10 do 16 kron vrh dobre hrane in obije pijače. Mojster je vsak sam za sebe, o zavarovanju ni govora. V druge slovenske kraje nočejo iti delat, le v Gradec bi šli, ker tam je bilo »lušno«. Zakaj sem pisal te vrstice? Nastopiti moramo proti navedeni fušariji. Če ne bo

mogel vsak, ki se ni redno izučil in nima obrtnega lista, delati na svojo pest, bodo upravičeni mojstri dobili sodelavce. Na kmetih je le malenkostna krparija, medtem ko po industrijskih krajih in mestih vlada velikansko pomanjkanje ne samo stanovanj ampak tudi delavcev-rokodelcev. Pozdrav!

J. Ferenc, zid. mojster.

Carina in obrt. Jako koristno je za nas obrtnike, če se sedaj, ko si ustanovljamo in urejamo svojo državo, po kateri je hrepenel slovenski rod nad 1000 let, zanimamo za delo, ki ga vrši vlada in narodno predstavništvo. Veseli nas delo našega stanovskega glasila »Obrtnega Vestnika«, da poziva tovariše obrtnike, naj izrazijo svoje želje in zahteve glede carine. Glede svoje obrti morava omeniti: Kleparska obrt na Slovenskem je, kar se tiče galanterije, jako trpela vsled nemške konkurence. Nemška industrija in obrt je bila vsled vsestranske podpore od strani države in drugih činiteljev dobro razvita, medtem, ko je bila slovenska obrt navezana le na samopomoč. Zato smo slovenski kleparji in galanteristi težko konkurirali z Nemci. Sedaj bo to drugače, in predlagam, da se visoko zacarinijo vsi pločevinasti predmeti, ker te lahko izdelujemo doma. Dovolji se naj le uvoz obrtnih strojev, surovin, kakor pločevine vseh vrst, kolikor se je ne izdeluje že pri nas, kositra, barv, železa itd. Kakor hitro slovenski kleparji zvmemo, da nam tuja, jako razvita konkurenca ne more več škodovati, tedaj si nabavimo potrebne stroje, povečamo obrat in zvišamo število delavstva. V korist našega obrtništva in naše države bo, če pomagamo slovenski obrti in jo varujemo tuje konkurence. Lažje bomo plačevali davke, denar bo ostal doma in slovenski delavec bo imel dovolj dela.

Brata Rozin, Trbovlje.

Razno.

Izvoz iz Jugoslavije. Odslej se sme glasom odredbe C. U. 8493 16./8. 19 Centralne uprave izvažati iz naše države le proti zdravi valuti. Ta omejitev velja tudi za vino, žganje, jabolčnik, koruzne storže in vinske drože, kateri predmeti so se doslej glasom odredbe C. U. 4819 25./6. 19 Centralne uprave lahko izvažali proti plačilu izvozne pristojbine brez omejitve glede valute. Izvoz medu, lanenega semena, malin in drugega jagodičja pa je sploh prepovedan.

Pohištvo za Beograd. V naši prestolici v Beogradu še jako primanjkuje pohištva, ker so razširjevalci kulture v obliki noža in pobijanja, Nemci in Madžari vse uničili in pokradli. Tovarišem mizarjem se nudi lepa prilika, da si preskrbijo obila naročila. Nadaljne nasvete in pojasnila dobi vsak tovariš lahko pri Zvezi obrtnih zadrug v Ljubljani, Bethovnova ulica št. 10.

Pričetek šolskega leta 1919/1920 na državni obrtni šoli v Ljubljani. Vpisovanje v 1. letnik višje strojne šole in višje stavbne šole se vrši 15. sept., vpisovanje v 2. in 3. letnik 17. sept. Sprejemni izpit za 1. letnik je 17. sept. ob 8. uri zjutraj. — Vpisovanje v 1. letnik strojne in elektrotehnične delovodske šole, mojstrske šole za mizarje, kiparske šole in ženske obrtne šole se vrši 16. sept., vpisovanje v višje letnike teh oddelkov 17. sept. — Stavbna rokodelska šola se otvori 4. novembra. Učenci tega oddelka se morajo priglasiti ustmeno ali pa pismeno od 1. do

15. oktobra pri ravnateljstvu obrtne šole. — Sprejemni pogoji, ugodnosti, katere nudi ta šola učencem, itd., so objavljeni na stopnjišču obrtne šole. Vrednost strokovne izobrazbe bo rastla pod novimi razmerami vedno bolj in bolj in želeli je, da se priglasijo čim največje število učencev, kajti njih bodočnost bo pri hitrem dovršenju študij, takojšnjem vstopu v praktično življenje in spričo velikega pomanjkanja domačih tehnično izobraženih moči naravnost sijajna.

Posredovalnica služb in učnih mest.

Usljed stagnacije u češkim obrtnim zavodima i reduciranja narudžbi iz ratnega vremena ima ovdje veoma mnogo valjanih radnika, kao inženira, strojar-skih poslovodja, tehničkih mašinista i administrativnih činovnika bez zanimanja. Zbog toga obratilo se je ovdašnje društvo »Ustredni jednota dilovodoucich, uredniku kovoprumsu a priouzných odvetvi«, na nas s molbom, da Vas na to upozorimo, jer se može očekivati, da će se u našem kraljestvu i strojarski obrt dobro razvijati i da će prema tomu trebati dosta stručnjaka, koji bi zavode te vrste snovali i uređivali. Gore pomenuto društvo disponira takvim stručnim snagama, te Vas podpisano kralj. poslanstvo moli, da ih u slučaju potrebe kot toga društva (Prag II., Jungmannova tr. 7) tražite. Iv. Hribar I. r.

Izdajatelj konzorij »Obrtnega Vestnika«.
Odgovorni urednik Engelbert Franchetti.
Tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani.

Med slovenskimi obrtniki najbolj razširjeni list je „Obrtni Vestnik“. Zato inserirajte v tem listu.

V najem vzamem malo PEKARIJO.

Ponudbe pod »Pekarija« na upravništvo tega lista. 2—2

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica: K 30,000.000.—. Rezerva nad K 10,000.000.—.

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Trst, Zader.

Ekspozitura: Kranj. **Brzjavni naslov:** Jadranska.

Raznovrstno železnino, orodje za obrtnike in poljedelske stroje

☛ priporoča stara domača tvrdka

FR. STUPICA v Ljubljani

Marije Terezije cesta št. 1. 24—4

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog K 80,000.000 in rezervnega zaklada . . . » 2,000.000

Sprejema vloge vsak delavnik.

Hranilnica je pupilarno varna.

Za varčevanje ima vpeljane lične

domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 4% in proti 1% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov

ima ustanovljeno 24—8

-- Kreditno društvo. --

Sprejema: vloge na knjižice, vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Rentni davek plača iz svojega.

Kupuje in prodaja: menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja: čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme: na vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih; daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje. 12—2

THE REX Co.

:: LJUBLJANA ::

Šelenburgova ulica 7/I.

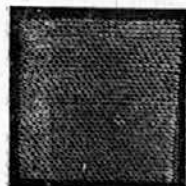
Trgovina z vsemi pisar-
niškimi potrebščinami.

5-3

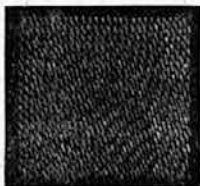
Industrija gredeš ali krtač Josip Ambrožič, Ljubno-Podnart, Gorenjsko.

Ustanovljena leta 1818.

6-4

Izdeluje vsakovrstne
krtače za volno raz-
nih velikosti in iz-
delav; zelo močne za
krtačit žimo; male
krtačice za čistit pile,
proste ali nabite na

deščici. — Dalje strojne krtače za predilnice, bodisi
v jermenih ali ploščah, poljubne dolžine in širine.

— Posebne vrste in velikosti gredeše za brivce. —

Vse izdelano v dobrem usnju.

Pravi firnež

v priznano najboljši in zanesljivi kakovosti.

Vse vrste barv, suhih in olj-
natih, barve za obleke, mavec
(gips), mastenec (Federweiss),
strojno olje, prašno olje, kar-
bolinej, steklarski in mizarski
klej, pleskarske, slikarske in
zidarske čopiče, kakor tudi
druge v to stroko spadajoče
-- predmete --

ima še vedno v zalogi trdka

A. Zankl sinovi

-- Ljubljana. --

☞ Ceniki se sedaj ne pošiljajo.

20-4

Čevljarska zadruga z o. z. v Žireh

— nad Škof, o Loko —

izdeluje vsake vrste

od priprostega do najfinejšega izdelka ter
prevzema v izvršitev vsako količino po
naročilu točno, solidno in po sedanjim raz-
meram primernih cenah. Izvoz vsepovsod.

Priporoča se slavnemu občinstvu za
mnogobrojna naročila. 24-4

Srečko Potočnik

Ljubljana, Šelenburgova ulica 6, I. nadstropje.

Akademično izprašani krojač
:: za dame in gospode. ::

Krojačnica in izdelovalnica krojev.

Izdeluje najmoderneje kroje za gospode
in dame, treba poslati samo mero obleke
in dobi se po meri vrezan kraj.

☞ Cena kroju 5 kron. ☞

24-9

Ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbeni inženjer.

Specijelno stavbeno podjetje za betonske, železo-
betonske in vodne zgradbe

v Ljubljani, Hilšerjeva ulica št. 7.

Izvršuje strokovno:

Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne,
betonske in železobetonske jezove, mostove, železo-
betonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske
rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge
betonske in železobetonske konstrukcije.

Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stav-
beno inženerske stroke. 12-4

Tehniška mnenja. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

Westinghouse
Watt
Kremenezky
Metax
Eksport & Import

24-4

Svetla

Baterije žarnice vseh tipov
elektrotehn. predmeti
Gen. rep. za kraljestvo SHS
Janko Pogačar Ljubljana Mesini trg 25

I. in največja jugoslovanska tovarna
za barvanje, kemično čiščenje, pranje
in svetlo-likanje perila.

Barva vedno vsako-
vrstno blago,

čisti obleke,

pere vsakovrstno perilo
in hodi brezplačno
na dom iskat,

svetlo lika
ovratnike, zapestnice, srajce.

Jos. Reich.

Tovarna: Poljanski nasip štev. 4.
Podružnica: Šelenburgova ulica 4.
Poštna naročila se točno izvršujejo.
Nujna dela se takoj izvršujejo.

Drogerija
I. C. Kotar
Ljubljana
Wolfova ulica št. 3.
Fotomanufaktura

24-10

12-10

F. K. KAISER, puškar
12-3 Ljubljana, Šelenburgova ulica 6
priporoča svojo bogato zalogo pušk kakor tudi
druge potrebščine za lov in ribji lov.

MATIJA PERKO
stavbeni in pohištveni mizar v Zg. šiški
pri Ljubljani, Celovška cesta 24-4
vporablja v svojem obratu samo najboljše blago.
Izvršitev točna. — Cene zmerne. — Za izvršena dela se jamči.

12-5
Orodje za vse surhe

